

NECESITATEA PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL ÎN SOCIALIZAREA COPIILOR

Stela CEMORTAN

Institutul de Științe ale Educației

The problem of socialization of children is one of the most important. To achieve it is to begin in early childhood. The author highlights the need to establish an active partnership between different institutions. Special attention is requested to be granted joint actions in collaboration with the family and the kindergarten. In this collaboration a key role should be given to pedagogical relationship as human relationship.

Activitatea instituțiilor preșcolare în contemporaneitate cere funcționarea unui nou management al unității educative și stabilirea unor noi relații instituționale în scopul atingerii unor niveluri evidente în educație. Din aceste considerente, la etapa actuală este necesară stabilirea unui parteneriat între forțele cointeresate în educația tinerei generații.

Parteneriatul educațional, la această etapă, prevede o bună colaborare între câteva instituții importante: familia, grădinița, școala și comunitatea.

Parteneriatul cu familia cooperează părinții ca parteneri în procesul educativ. Astfel, îi informează despre valorile promovate în instituțiile specializate de învățământ (creșă, grădiniță, școală), formându-i ca beneficiari direcți ai achizițiilor de ordin cognitiv acumulate de către copii. Aceste achiziții trebuie să fie direcționate și canalizate în scopuri educativ-instructive.

Parteneriatul cu comunitatea este de importanță majoră, deoarece copiii cresc în medii comunitare variate și necunoscute pentru dânsii, iar în aceste medii ei vin în contact cu diferite fenomene și persoane. Este necesar ca adulții să depună efort pentru a face ca comunitatea să promoveze valorile și specificul cultural al mediului. E de dorit ca din primele zile ale aflării copilului într-o unitate educativă (creșă, grădiniță) personalul didactic de aici să manifeste dorința de a colabora cu familia și comunitatea în diverse domenii: educativ, sanitar, rutier, religios, gospodăresc, informativ, cultural etc.

Membrii instituțiilor comunității trebuie antrenați în: a) luarea unor decizii; b) direcționarea unor activități; c) orientarea corectă a procesului de educație a copiilor; d) corectarea unor aspecte negative.

Comunitatea reprezintă o posibilitate virtuală pentru dezvoltarea personalității copilului cu ajutorul mediului social.

Mediul social, la rândul său, reprezintă posibilități nelimitate în vederea valorificării predispozițiilor înnăscute ale copilului (individului). Astfel, unei diversități genetice îi corespunde o multitudine de posibilități oferite de mediu. Deci, termenul „comunitate” înseamnă „totalitatea elementelor cu care un copil intră în relație la o vârstă anume conform aptitudinilor și înclinațiilor manifestate spre un anumit domeniu (artă, știință, sport etc.)

Reprezentanții comunității, și anume: medicul de familie, logopedul, asistenții sociali, preotul, psihologul, educatorul, învățătorul, directorul grădiniței sau al școlii, bibliotecarul etc. pot contribui în momentul oportun la educația copilului, acordând grădiniței sau părinților ajutorul solicitat.

Parteneriatul educativ trebuie inițiat de instituția preșcolară, care are autoritate socială și legală de a se ocupa de procesul educațional. În același timp, „partenerii” au o perspectivă comună de acțiune și, bazându-se pe principiul „reciprocității”, își pot uni eforturile pentru a atinge un scop comun. În cadrul parteneriatului educațional este necesar în primul rând să se stabilească o **colaborare educator-părinți**. Acest parteneriat presupune stabilirea unor relații ce au la bază un sistem de valori și cerințe adresate copilului.

Această relație impune respectarea următoarelor condiții: respect, încredere, comunicare între cei doi parteneri (părinte, educatoare), implicarea reciprocă în evidențierea și promovarea intereselor copilului, implicarea sistematică în rezolvarea problemelor, cunoașterea politicilor educaționale, participarea în activitățile comune, programarea unor acțiuni bilaterale etc.

Respectarea acestor condiții face ca educația copiilor preșcolari să se efectueze în baza unor relații umane pe care copiii le urmăresc și le însușesc mai întâi în familie, iar mai apoi între părțile cointeresate: familie +

creșă + grădiniță + școală + comunitate. Astfel, se stabilește un parteneriat corect care are la bază o relație pedagogică.

Relația pedagogică ca relație umană înseamnă o interacțiune a partenerilor pentru atingerea scopurilor educației. Efectul parteneriatului, ca acțiune educativă, trebuie să fie direcționat spre copil și realizarea necesităților lui. Cu ajutorul cadrelor didactice, partenerii atrag asupra lor o mare responsabilitate. De obicei, în acțiunile de parteneriat fiecare dintre cele două părți își are propriile atribuții și roluri, de cele mai multe ori una dintre părți oferă ceva, iar cealaltă – primește și valorifică într-un anumit mod.

Este dovedit că vârsta preșcolară este vârsta formării inițiale a personalității. Spre finele acestei vârste destul de clar se profilează direcția în care se formează personalitatea copilului, fapt ce apare și ca un indice al dezvoltării lui și al formării comportamentelor (social, afectiv, cognitiv, verbal, motor și volitiv).

Grija față de dezvoltarea și formarea comportamentului fiecărui copil cere o atenție sistematică din partea partenerilor și, în special, din partea cadrelor didactice (în cazul când copilul frecventează instituția preșcolară).

„Curriculumul educației preșcolare” este documentul de bază în care sunt stipulate obiectivele și conținuturile educației copiilor, începând cu vârsta de creșă și terminând cu ziua plecării lor la școală. Urmărind scopul de a programa și a organiza corect procesul educației preșcolarelor, cadrele didactice din grădinițe trebuie să pună în prim-plan studierea și cunoașterea perfectă a particularităților de vârstă ale copiilor ca să poată etapiza corect obiectivele și tehnologiile educaționale pentru fiecare grupă de vârstă (mică, medie, mare și pregătitoare).

O importanță deosebită în această activitate are și **selectarea corectă a conținuturilor** în baza cărora se va efectua educația, instruirea și formarea comportamentelor de bază ale personalității în devenire: social, afectiv, cognitiv, verbal, motor, volitiv și motivațional. Partenerii angajați în procesul de fundamentare psihopedagogică a socializării și educației copiilor trebuie să știe că **comportamentul este „o activitate observabilă a unui organism, o interacțiune cu mediul”**. Termenul „comportament” se referă atât la activitate în general, cât și la o anumită activitate, deci la un caz particular.

Pentru prima dată acest termen a început să fie utilizat în psihologie de către J.B. Watson și H.Pieron (în paradigma psihologică numită behaviorism). **Actualmente, termenul „comportament” se definește prin ceea ce copilul face sau spune și poate fi observat în mod obiectiv.**

Preocupându-se de educația copiilor, educatoarele sau părinții sunt obligați să urmărească comportamentul copiilor. Dacă ei observă prezența unor comportamente negative și nu le pot corecta prin cuvânt, atunci încearcă să o facă prin următorii pași:

- utilizarea tehnicilor educaționale potrivite situației;
- aprecierea și acordarea atenției individuale;
- folosirea anumitor conținuturi educative;
- stabilirea limitelor și a regulilor;
- a spune „nu” și a interzice;
- ignorarea;
- izolarea;
- recompensarea;
- pedepsirea inteligentă etc.

Dacă nici acești pași, aceste măsuri nu sunt efective, atunci e necesar să se recurgă la solicitarea partenerilor din comunitate prin reprezentanții ei: medicul de familie, logopedul, psihologul, cadrele didactice, bibliotecarul, primarul etc.

Prin intermediul partenerilor trebuie să se prevadă în prim-plan obiectivele majore ale educației, și anume:

- educarea umanismului și a relațiilor umane cu semenii și adulții;
- formarea relațiilor colectiviste între copii;
- cultivarea atașamentului față de Țară, tradiții, obiceiuri, a civismului;
- educarea respectului și a simpatiei față de Om, conlocuitori;
- altoirea respectului față de oamenii muncii și a dorinței de a munci etc.

Aceste obiective nu pot fi realizate pe rând sau aparte de către parteneri.

Numai realizându-le concomitent, prin integrare, ei vor influența:

- sfera sentimentelor și cea cognitivă;
- educarea abilităților comportării morale;

- formarea atitudinilor, impresiilor și a imaginilor corecte despre anumite calități morale și fenomene ale vieții sociale;
- dezvoltarea priceperilor de autoanaliză, autoapreciere și apreciere reciprocă.

În scopul realizării acestor obiective, e necesar ca partenerii să implice copiii sistematic în diverse forme de activitate. Cele mai caracteristice pentru această vârstă fiind: verbal-artistică, practică cu obiective, de joc și cea de învățare. Toate aceste activități pot fi și trebuie însoțite de cuvântul viu și de materiale audiovizuale: cuvântul artistic, muzică, dans, desen etc. Organizând corect, pe parcursul anului de studii, activitățile copilăriei și implicând copiii la momentul decisiv în activitate, respectând condițiile specifice fiecărui tip de activitate, cadrul didactic realizează obiectivele spirituale în mod integrat.

Condițiile de bază necesare realizării corecte a formării personalității copilului preșcolar de către toți partenerii în procesul socializării sunt:

- ✓ crearea unui stil corect în relațiile dintre membrii adulți ai colectivului;
- ✓ stabilirea unui parteneriat productiv în relațiile dintre cadrele didactice ale instituției preșcolare, familie și comunitate;
- ✓ stabilirea unor relații adecvate, frumoase între adulți și copii în diferite medii sociale;
- ✓ crearea în grupurile de copii a unei atmosfere benefice, calde ce permite fiecărui copil să stabilească o relație pozitivă cu persoanele care îl înconjoară.

Observațiile, realizate pe teren, și experimentul pedagogic ne-au convins că socializarea copiilor se efectuează mai reușit atunci când contactul dintre societate și familie este stabil, mai durabil; când părinții sunt alături de copii, când ei sunt oaspeți doriți la grădiniță, când ei asistă la activități, serbări, matinee; când părinții, în mod independent, se joacă, comunică cu toți copiii din grupă (nu numai cu ai lor); când adulții cunosc obiectivele și conținuturile educaționale stipulate în Curriculumul Preșcolar și sistematic recurg la ajutorul, consultațiile cadrelor didactice.

În scopul educației corecte a copiilor, adulții trebuie să-și structureze activitatea în parteneriat în baza principalelor principii pedagogice: al respectării particularităților de vârstă, accesibilității, intuitivității și integralității.

Respectarea acestor principii va permite obținerea unor rezultate efective în:

- ✓ educarea comportamentelor;
- ✓ formarea unor sentimente morale, civice;
- ✓ dezvoltarea unor reprezentări, priceperi și deprinderi de comportare cultă;
- ✓ educarea unor deprinderi de comportare civilizată;
- ✓ stabilirea frumoaselor relații reciproce;
- ✓ formarea motivelor corecte ale comportamentului în orice tip de activitate.

E de dorit ca adulții să știe că perioada incipientă de socializare începe cu formarea reprezentărilor etice, care este considerată în psihopedagogie ca prima etapă de formare a cunoștințelor copilului despre societate. În baza acestor reprezentări inițiale treptat pot fi formate unele convingeri, calități de caracter și competențe.

Bibliografie:

1. Alport G. Structura și dezvoltarea personalității. - București: E.D.P., 1981.
2. Berger G. Omul modern și educația sa. - București: E.D.P., 1978.
3. Cemortan S. Teoria și metodologia educației verbal-artistice a copiilor. - Chișinău, 2002.

Prezentat la 25.12.2011